

Glazbena igraonica Glazbene škole Jan Vlašimsky u Virovitici

Majetić, Marija Enia

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:185254>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-05**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MARIJA ENIA MAJETIĆ

DJEČJE GLAZBENE AKTIVNOSTI GLAZBENE ŠKOLE JAN VLAŠIMSKY

Završni rad

Pula, srpanj, 2018

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MARIJA ENIA MAJETIĆ

DJEČJE GLAZBENE AKTIVNOSTI GLAZBENE ŠKOLE JAN VLAŠIMSKY

Završni rad

JMBAG: 0303058611 , redoviti student

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij predškolski odgoj

Predmet: Metodika glazbene kulture

Znanstveno područje: 6. Humanističko područje

Znanstveno polje: 6.06. Znanost o umjetnosti

Znanstvena grana: 6.06.01. Muzikologija i etnomuzikologija

Mentor: doc.dr.sc. Ivana Paula Gortan-Carlin

Pula, srpanj, 2018

Ja, dolje potpisani Marija Enia Majetić, kandidat za prvostupnika Predškolskog odgoja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Marija Enia Majetić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Dječje glazbene aktivnosti glazbene škole Jan Vlašimsky koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis _____

SADRŽAJ:

1. Uvod.....	7
2. Tijek sata.....	9
2.1. Obrada pjesme	10
2.2. Ponavljanje pjesme	11
2.3. Vježbe disanja	12
2.3.1. Vježbe udisaja.....	12
2.3.1.1. <i>U snovima</i>	13
2.3.1.2. <i>Nabrajanje</i>	13
2.3.1.3. Vježba 1,2,3,.....	13
2.3.2. Vježbe izdisanja	13
2.3.2.1. <i>Postepeno i polagano</i>	13
2.3.2.2. <i>Naglo i kratko</i>	13
2.4. Brojalice	14
2.5. Slušanje glazbe	14
2.5.1. Primjer obrade <i>Slona iz Karnevala životinja</i>	15
2.6. Upoznavanje instrumenata.....	16
2.6.1. Primjer upoznavanje djece s violinom	16
3. Glazbene igre u glazbenim igraonicama.....	17
3.1. Glazbene igre s instrumentima	17
3.1.1. <i>Glazbeni zid</i>	17
3.1.2. <i>Skriveni instrument</i>	18
3.1.3. Glazbena igra <i>Jesenski vjetar</i>	18
3.1.4. <i>Glazba raspoloženja</i>	18
3.1.5. Glazbena igra <i>Crvenkapica i vuk</i>	19
3.1.6. Glazbena igra <i>Mali orkestar</i>	20
3.1.7. <i>Gore-dolje</i>	21
3.2. Glazbene igre za razvoj ritma	21
3.2.1. <i>Ponavljanje ritma</i>	21
3.2.2. <i>Mali vojnik</i>	22
3.2.3. <i>Brzjav</i>	22
3.3. Glazbene igre za razvoj intonacije i glasa	22
3.3.1. Vježba <i>Na istom tonu</i>	23

3.3.2. Vježba <i>Jeka</i>	23
3.3.3. Glazben igra <i>Raspjevane sličice</i>	23
3.4. Glazbene igre za razvoj sluha	23
3.4.1. <i>Igra tišine</i>	24
3.4.2. <i>Čorava baba</i>	24
3.4.3. Glazbena igra <i>Gdje je moj susjed?</i>	24
3.5. Pokretne i plesne igre	24
3.5.1. <i>Boc-boc</i>	24
3.5.2. <i>Štrumpfovi</i>	25
3.5.3. <i>Medo i djeca</i>	26
3.5.4. <i>Ide maca oko tebe</i>	27
3.5.5. <i>Crna kraljica</i>	27
3.5.6. <i>Forte-piano</i>	27
4. Početnički solfeggio.....	28
4.1. Crtovlje	29
4.2. Ključevi	30
4.3. Visina nota	31
4.4. Trajanje nota.....	31
4.5. Dinamika	32
5. Nastupi i projekti	32
5.1. Mjuzikli	33
5.2. EBM projekt	33
5.3. Dječji međunarodni festival <i>Kukuriček</i>	33
5.4. Belišćanski dječji festival <i>Vedrofon</i>	34
5.5. Dječji festival <i>Mali Split</i>	35
5.6. Nosač zvuka <i>Jedna nota mala</i>	36
6. Zaključak	37
Popis literature	38
Sažetak	39
Summary	40

1. UVOD

Glazbena škola Jan Vlašimsky u Virovitici započela je sa radom još davne 1886. pod vodstvom hrvatskog skladatelja, zborovođe i učitelja češkog podrijetla Jana Vlašimskog. Škola se zvala Guslačka škola, a učenici su imali mogućnost svirati jedino violinu. Nastava se održavala u učionici u prizemlju Dvorca Pejačević, a taj prostor bio im je dodijeljen od grada. Od tada, škola se svakodnevno razvijala, a broj zainteresiranih učenika rastao, te danas, Glazbena škola ima svoj prostor u kojem djeca mogu prilikom upisa birati između 12 različitih instrumenata. Trenutno školu pohađa oko 400 učenika s kojima radi oko 40 djelatnika.

2008. godine glazbena škola otvorila je vrata i za svoje najmlađe učenike i osnovala Glazbenu igraonicu koju pohađaju djeca u dobi od 3 do 8 godina, raspoređenih prema dobnim skupinama. Na početku je glazbenu igraonicu pohađala samo jedna grupa od petnaest djece. (Glazbena škola Jan Vlašimsky)

Danas je broj djece a samim time i grupa znatno veći. Glazbene sposobnosti kod djece se razvijaju postupno te je bitan konstantan rad, stoga glazbena igraonica svoj program provodi tijekom cijele školske godine, sa svakom grupom po 2 puta na tjedan u trajanju od 45 minuta. Trenutno glazbenu igraonicu pohađa 50 djece raspoređenih u 6 skupina. Dvije skupine u dobi od 3 i 4 godine, dvije skupine u dobi od 5 i 6 godina te dvije skupine u dobi od 7 i 8 godina. Djecu inače podučava učiteljica Ana Filipović, a njezina trenutna zamjena je Dijana Sulimanac. Glazbene igre jednake su za sve dobne skupine te se prema potrebi prilagođavaju sposobnostima djece. Tokom godine dobne skupine obrađuju različite pjesme, a pjesme koje se uvježbavaju za festivale su jednake u svim grupama. Svaka grupa uvježba pjesme te se za nastup spajaju u jedan veliki zbor i svi zajedno nastupaju.

„Glazbene sposobnosti čine niz specifičnih sposobnosti kao što su osjetljivost za različite visine tonova, pamćenje melodije i njezino reproduciranje, uočavanje razlike trajanja tonova, uočavanje i izvođenje ritma, zamjećivanje glasnoće i boje zvuka te promjene metra (mjere).“ (Marić, Goran, 2013: 5). Cilj glazbene igraonice jest razvijanje upravo tih glazbenih sposobnosti uz pomoć različitih nastavnih metoda i materijala, ali i poticanje dječje znatiželje i ljubavi prema glazbi. Također, djeca se vrlo rano susreću i s javnim nastupima čime se suočavaju i uspješno prevladavaju strah od javnog nastupa i tremu. Djeca svojim programom sudjeluju na raznim koncertima, smotrama i natjecanjima, kako unutar grada tako i na području čitave

Hrvatske te postižu izvrsne rezultate. Upravo je to razlog zašto sam se odlučila aktivno uključiti u njihov način rada i posvetiti rezultatima koje su postigli unazad zadnjih nekoliko godina.

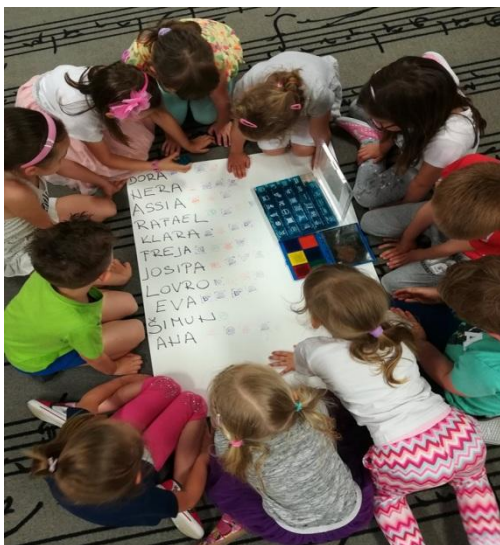
1. TIJEK SATA

Sat glazbene igraonice započinje okupljanjem djece u prostoriji glazbene igraonice. Prostorija je velika, prostrana, a zidovi i namještaj su vedrih boja. Na jednom od zidova nalazi se i velika ploča na kojoj djeca mogu crtati i pisati kredom. Na zidu se nalazi tablica s popisom djece. Na početku sata svako dijete pored svoga imena stavi štambilji kao znak da je prisutno.

Obrada nove pjesme i koreografije te ponavljanje starih pjesama i koreografija odvija se na početku sata dok su djeca najviše koncentrirana na rad. Nakon obrade i ponavljanja pjesama djeca igraju glazbene igre koje je učiteljica pripremila za taj sat. Kroz te igre djeca razvijaju svoj sluh, osjećaj za ritam i pokret, poboljšavaju intonaciju i jačaju osjećaj za timski rad, što je veoma bitno za zajedničke nastupe. Sat završava uz neku igru mirnog karaktera, crtanje ili bojanje na određenu temu koja se obrađivala na tom satu.

Učiteljica u ladici drži kutiju s 30 pečata i nekoliko boja prilagođenih za kožu te na samom kraju sata, ako su bila poslušna, marljiva i vrijedna, djeca za nagradu izaberu jedan pečat i boju te im učiteljica otisne pečat na ruku. Djeca su uvijek ponosna na svoj pečat te ga pokazuju roditeljima.

Osim ovakvih standardnih satova, često se provode i mini projekti u trajanju od nekoliko nastavnih sati, tj. dana. Na tim mini projektima djecu se upoznaje s različitim skladbama, skladateljima i instrumentima. Često dolaze i glazbenici gosti (razni nastavnici i učenici iz škole), a za djecu se organiziraju i kvizovi na kojima budu nagrađeni s diplomom za pažljivo slušanje i aktivno sudjelovanje.

Slika 1. Dolazak djece u skupinu- stavljanje pečat kraj svog imena kao znak dolaska.

2.1. OBRADA PJESME

Pjesma ima veliku ulogu u cjelovitom razvoju djeteta. „Pjevanjem pjesama primjerenih djeci, razvija se dječji glas, glazbeni sluh, osjećaj za ritam i govor i obogaćuje dječji rječnik.“ (Marić, Goran, 2013: 36) Ukoliko djeca pjevaju zajedno, što je u praksi i najučestalije, dodatno se razvijaju i emocionalna i socijalna zrelost djeteta.

Prilikom odabira pjesme učiteljica vodi brigu o prigodi za koju se pjesma uvježbava, umjetničkoj i odgojnoj vrijednosti pjesme te muzičkim mogućnostima djece. „Pjesma koja odgovara muzičkim mogućnostima djece ima ove osobine: pjevnu i pristupačnu melodiju (...) u kojoj se tonovi nižu postepeno, bez čestih i velikih intervalskih skokova, bez kromatskih pomaka, jednostavnijeg ali čvrstog i jasnog ritma, umjerenog tempa, koji omogućava pravilno pjevanje i jasan izgovor riječi.“ (Manasteriotti, 1987: 117)

Obrada pjesme započinje tako što se djecu razgovorom uvedu u temu o kojoj pjesma govori. Djeca moraju aktivno sudjelovati u uvodnom razgovoru kako bi se u njima probudila znatiželja i želja koja je presudna za daljnju motivaciju za učenjem pjesme. „Aktivnost djece bitan je uvjet da djeca nakon određenog vremena nauče pjesmu i da je pjevaju korektno i skladno“ (Manasteriotti, 1990: 6) Nakon razgovora, učiteljica s djecom prolazi tekst pjesme bez glazbe. Prvo pročita cijeli tekst a prilikom čitanja radi izražene mimike i geste kako bi djeci tekst bio zanimljivije i kako bi je pomno pratila. Ponekad u učenju nove pjesme koristi i lutke ili igračke kako bi djeci pažnja i motivacija bili na još višem stupnju. Nakon što djeci interpretira tekst, ispita ih koliko su zapamtila, postoji li neki dio koji im je teže razumljiv ili nejasan. Nakon što je sigurna da su sva djeca razumjela tekst, obrađuju ga po principu jeke, tj. učiteljica kaže određenu frazu, a djeca poput jeke ponove za njom. Uz tekst odmah se uvodi i pokret. Na taj način tekst se prolazi samo jedan puta a tekst se uvježbava zajedno s melodijom s kojom čini cjelinu. Djeca prvo pjevaju pjesmu uz pratnju učiteljice koja svira na klaviru. Prije početka svakog ponavljanja pjesme, učiteljica djeci daje intonaciju te znak na koji djeca trebaju početi pjevati. Pjesma se uči u cjelini, a teži dijelovi uvježbavaju se kasnije kroz duži vremenski period. Nakon što se pjesma u potpunosti uvježba i nema više poteškoća u izgovoru riječi, ritmu, melodiji i tempu, uvodi se matrica uz koju će djeca pjevati na nastupima.

2.2. PONAVLJANJE PJESME

Pjesma i koreografija ponavljaju se na svakome satu, a djecu se pokušava motivirati na način da im svaki susret sa pjesmom bude približno jednako zanimljiv kao i prvi susret sa pjesmom. „Svako ponavljanje pjesme neka vodi točno određenom cilju; mehaničko ponavljanje treba potpuno odbaciti, jer od njega ima više štete nego koristi“ (Manasteriotti, 1987: 119,) Prilikom ponavljanja pjesme naročito se pridaje važnost pravilnom izgovoru teksta, pravilnom disanju i dikciji te točnom i jasnom ritmu i intonaciji. Djeca prilikom pjevanja riječ često izgovaraju pogrešno ili krivo odvajaju riječi u određenoj frazi. „Umjesto da izgovore: „Ja sam išao“, često ćemo čuti: „Jasamišao“, „jeste likad“ umjesto „jeste' l ikad“ i sl.“ (Manasteriotti, 1987: 120)

Još jedan od problema koji se znaju javiti prilikom pjevanja pjesme jesu piskavi suglasnici c, z i s koje djeca prerano izgovore i spoje s riječi koja je prethodila. (Manasteriotti, 1987)

Pjesma se ponavlja zajedno s pokretom, a pokreti su lagani i u ritmu glazbe kako ne bi ometala dječje pjevanje. Djeca su prilikom ponavljanja često raspoređena u dvije skupine pa naizmjenično pjevaju tekst te im je na taj način zanimljivije. Često i sama biraju s kime će biti u skupini. Pjesme koje se obrađuju s djecom često imaju jednog ili više solista pa je bitno da djeca upamte koji dio pjevaju oni, a koji je namijenjen samo solistima.

Prilikom razmještanja djece za uvježbavanje i ponavljanje pjesme učiteljica vodi računa da je sva djeca dobro vide i čuju te djecu koja imaju intonativnih poteškoća stavlja bliže sebi i između djece koja su intonativno točna.

Slika 2.

Učenje pjesme *Vedro pjevajmo* uz pratnju učiteljice na klaviru.

Slika 3. Uvježbavanje pravilnog izgovaranja samoglasnika u pjesmi *Vedro pjevajmo*.

Slika 4. Ponavljanje pjesme *Zagonetka* uz pokret.

2.3. VJEŽBE DISANJA

Disanje je fiziološki proces, a pravilno disanje neophodno je za sve tjelesne aktivnosti. „Pri pjevanju disanje je svjesno i hotimično, upravljano voljom pjevača.“ (Manasteriotti, 1987: 88) Disanje djece razlikuje se od disanja odraslih ljudi jer su pluća i grudni koš manji te slabijeg i kraćeg intenziteta, stoga djeca prilikom pjevanja često znaju ne izgovoriti pojedini slog ili kratiti fraze. Upravo zato je važno raditi s djecom vježbe disanja i to od najranije dobi.

Disanje se sastoji od tri faze: udisaj, zadržavanje daha i izdisaj. Vježbe disanja koje učiteljica provodi sa djecom su iz knjige *Muzički odgoj na početnom stupnju* autorice Višnje Manasteriotti.

2.3.1. Vježbe udisanja

Kod vježba udisanja bitno je da dijete otvori svoj cijeli vokalni aparat, što se postiže dubokim disanjem. Djeca glume da zijevaju, uzdišu razne uzdahe poput „uuuuuh“ ili „aaaaaah“.

2.3.1.1. U snovima

U ovoj vježbi djeca trebaju leći na pod, u potpunosti se umiriti i glumiti da spavaju, duboko dišući zatvorenih usta.

2.3.1.2. Nabrajanje

Ova vježba provodi se nakon što su djeca savladala prethodne, lakše vježbe disanja. Cilj je da djeca nauče kontrolirati i pravilno rasporediti svoj dah. Moraju polagano i duboko udahnuti, a zatim na jednom tonu ponoviti dvije do tri riječi koje je učiteljica prethodno zadala.

2.3.1.3. Vježba 1, 2, 3

U vježbi 1, 2, 3 sve se oslanja na brojanje do broja tri. Djeca na početku duboku udišu dok učiteljica ne nabroji od jedan do tri, zatim zadržavaju dah dok učiteljica ne nabroji do tri i na poslijetku lagano izdišu dok učiteljica ne nabroji od jedan do tri.

2.3.2. Vježbe izdisanja

Izdisati se može postepeno i polagano ili naglo i kratko. Vježbe se prilagođavaju zavisno o načinu izdisanja.

2.3.2.1. Postepeno i polagano

„Frikativi (tjesnačni, strujni konsonanti) f, s, š, v, h naročito su prikladni za postepeno izdisanje.“ (Manasteriotti, 198: 88) Oni dovode do postepenog i kontroliranog uzdisanja i izdisanja.

Djeca na te glasove mogu imitirati različite zvukove iz okoline. Npr. komarac zuji:

„z-----“, vjetar šumi: „š----“, i slično.

2.3.2.2. Naglo i kratko

Kod ovog načina disanja, važno je da djeca nakon što izdahnu zrak, ponovno udahu u što kraćem vremenskom periodu ne praveći razmake između. Za to su najpogodniji glasovi „p“ i „b“.

Jedan od zadataka je vježba *Puhanje svjećica* u kojoj djeca zamišljaju da gase svjećice na rođendanskoj torti na način da naglo puhnu: „p“.

2.4. BROJALICE

„Brojalica je kratka pjesmica, jer se recitira na jednom tonu. Pokret rukom označuje mjeru, a govor tekst. Ona je i mala ritmična cjelina jer do izražaja dolazi ritam, melodičnost ili šala.“ (Peteh, 2007:13) Brojalice se prema sadržaju riječi dijele na one koje imaju određeni smisao, one koje nemaju određeni smisao i kombinaciju obje vrste.

Brojalice se obrađuju kroz igru, proizvodeći ritam uz pomoć vlastitog tijela ili sviranjem na udaraljka. Prilikom prvog susreta s brojalicom učiteljica prvo jasno i glasno izgovori cijeli tekst, zatim djecu upita o čemu brojalica govori i kratko porazgovaraju. Zatim brojalicu prođu zajedno po principu jeke odmah dodajući pljeskanje rukama zbog održavanja ritma. Nakon što su djeca savladala brojalicu, djeca dobivaju razne udaraljke te se tekstom brojalice manipulira na način da djeca govore tekst i sviraju naizmjenično, igraju se jeke, sviraju različite ritamske figure i slično.

Brojalice se također upotrebljavaju tijekom igre ili prije igranja neke igre kako bi se izabralo neko dijete koje će npr. žmiriti prvo, „biti vuk“ ili imati neki drugi zadatak.

Slika 5. Ponavljanje brojalice *Drage ruke* nepoznatog autora

„Drage ruke moje mame,
cijeli dan sve rade za me'.
Da pomognem, još sam mala,
zato mami kažem: Hvala!"

2.5. SLUŠANJE GLAZBE

Manasteriotti navodi kako je odgojna vrijednost slušanja muzike izrazito velika. Slušanjem muzike utječe na emocionalni razvoj djeteta, na estetsku kulturu i muzičke sposobnosti. Također, slušanjem muzika djeca razvijaju muzički ukus, a jača i njihovo zanimanje za glazbu. Dječji interes za slušanjem muzike je izrazito snažan, a to dokazuje istraživanje H. Mogga (1968), koje navodi Manasteriotti (1987), iznosi rezultate da djeca od tri godine mogu netremice slušati

glazbu u trajanju od 5 minuta. „Djeca slušaju muziku tako pažljivo da često čak usporavaju dah pa tek nakon završetka kompozicije duboko i glasno uzdahnu.“ (Manasteriotti, 1987: 127)

„Poticanje glazbene osjetljivosti djeteta putem slušanja glazbe, u ranom i predškolskom odgoju, u najvećoj se mjeri može ostvariti ako su dječji interesi i pažnja usmjereni prema skladbi koju sluša.“ (Marić, Goran, 2013: 121) Upravo zato je izrazito bitno zainteresirati djecu za glazbu koju će slušati prije samoga slušanja kako bi mogla aktivno sudjelovati u slušanju. Prilikom izbora skladbe bitno je voditi računa o odabiru skladbe, vodeći računa o umjetničkoj komponenti skladbe.

Prilikom početnog slušanja djeca se trebaju opustiti, zažmiriti i pokušati se uživjeti u glazbu. Nakon što djeca poslušaju glazbu, razgovaraju s učiteljicom o svojim dojmovima, pričaju o tome što misle da su čuli, tj. koja je tema skladbe, upoznaju se s instrumentom koji izvodi djelo te saznaju osnovne informacije o skladatelju koji je napisao tu skladbu.

Prilikom sljedećih slušanja djeca prate tempo, dinamiku, ritmičke figure, da li se određena fraza ponavlja još koji puta tokom skladbe i sl. Nakon slušanja djeca dobivaju određeni zadatak povezan s temom određene skladbe, najčešće je to neki umjetnički zadatak poput crtanja, osmišljavanja priče ili glume, a u pozadini cijelo vrijeme svira obrađena skladba.

2.5.1. Primjer obrade *Slona iz Karnevala životinja*

Učiteljica je pustila skladbu *Slon* iz opusa *Karneval životinja* skladatelja Camillea-Saënsa. Djeca su za zadatak dobila pažljivo poslušati skladbu kako bi kasnije na temelju toga što su čuli mogli ispričati priču. Skladba se djeci pušta dva puta. Učiteljica navodi djecu da je riječ o životinji. Djeca iznose vlastite ideje o tome koja se životinja pojavljuje u skladbi. Nakon što djeca pogode o kojoj životinji je riječ, smišlja se priča o slonu, a zatim i oponašaju slona i njegovo kretanje uz glazbu. Nakon što su djeca oponašala slona po prostoru igraonice, učiteljica ponovno okuplja djecu te razgovaraju o značajkama skladbe (tempo, dinamika, ponavljanja, instrumenti i sl.).

Sa skladateljem su se „upoznali“ na jednom od prethodnih satova budući da je obrada skladbe *Slon* u sklopu mini projekta, te se svaki drugi tjedan na jednome od satova obrađuje jedna od skladbi iz opusa *Karneval životinja*. Na kraju sata djeca dobivaju papir i slušajući glazbu crtaju slona kakvog su zamislili.

2.6. UPOZNAVANJE INSTRUMENATA

U glazbenoj školi Jan Vlašimsky, najstarijoj grupi igraonice, organiziraju se projekti u kojima se djeca upoznaju s instrumentima koje glazbena škola ima i koje će od sljedeće školske godine moći upisati i učiti svirati. Jednom do dva puta na mjesec djeca s učiteljicom odlaze u posjet nekom od nastavnika u njegovu učionicu ili nastavnik sa svojim učenikom dolazi u posjet igraonici gdje učenik djeci predstavlja svoj instrument. „Prema nekim psihologijskim ispitivanjima utvrđeno je da su prvi kontakti djeteta s nekom pojavom od presudna značenja. Od tih prvih kontakata, od stupnja njihove jačine i ugone ovisi i daljnji stav djeteta prema određenoj pojavi.“ (Manasteriotti, 1987: 127) Kako bi djeca stekla što bolji dojam o određenom instrumentu na sat dolazi mlađi učenik koji je godinama bliži djeci u igraonici. Učenik im na zanimljiv način opiše instrument, kaže nazive dijelova instrumenta te im odsvira nešto. Također im ispriča i kako se odlučio svirati baš taj instrument i što najviše voli u vezi njega. Nakon toga djeca mogu učeniku i nastavniku postaviti bilo koje pitanje koje ih zanima bilo da je riječ o nastavi, učenju sviranja ili samom instrumentu. Također sva djeca imaju i priliku probati svirati instrument.

2.6.1. Primjer upoznavanja djece s violinom

Na sat dolaze učenice Ema B. i Tihana Marija M. sa svojim učiteljem Tomislavom Vrabcem te predstavljaju djeci svoj instrument, violinu. Govore im o dijelovima violine (tijelo, vrat, pužić, f-otvori itd.), od čega se violina izrađuje i od čega se izrađuje gudalo. Također, pričaju djeci i dogodovštine koje su prošle prilikom početka učenja sviranja, kako im je violina na početku škripala i kako su se često ljutile na violinu, ali da sada kada su naučile, više nemaju takvih problema i da ih violina sluša, a one vježbaju svakoga dana. Nakon što su upoznale djecu s instrumentom, sviraju im dvije kratke tradicionalne Irske skladbe, Washerwomen i Rayan's polku s kojom su osvojile brončano 3.mjesto na međunarodnom natjecanju violinista i gitarista *Poreč fest*. Djeci su se skladbe veoma svidjela zbog vedrog i dinamičnog karaktera.

Zatim djeca imaju priliku probati svirati violinu njihove veličine koju je donesao nastavnik. Djeca su jako uzbuđena i jedva čekaju primiti violinu u svoje ruke.

Na samom kraju sata, kada su gošće otišle, učiteljica s djecom razgovara o današnjem satu kako bi vidjela koja su se djeca i koliko zainteresirala za violinu i što im se najviše svidjelo na današnjem satu.

3. GLAZBENE IGRE U GLAZBENIM RADIONICAMA

„Igra je sastavni dio dječjeg života. Brojni znanstvenici smatraju je izuzetno važnom za formiranje ličnosti i upozoravaju na velike mogućnosti učenja i odgoja kroz igru.“ (Marić, Goran, 2013: 25).

Manasteriotti (1987) smatra da su glazbene igre iznimno važno sredstvo za razvoj muzičkih sposobnosti djece, da utječe na usklađenost pokreta sa ritmom te razvijaju sposobnost djece da zapažaju, doživljavaju i cijene lijepo u muzici. Glazbene igre možemo podijeliti u više različitih kategorija zavisno o načinu na koji se igraju i cilju koji ostvaruju. Stoga je učiteljica Ana Filipović, igre rasporedila u nekoliko kategorija - igre s instrumentima, igre za razvoj ritma, igre za razvoj intonacije i glasa, igre za razvoj sluha te pokretne i plesne igre.

3.1. Glazbene igre s instrumentima

U glazbenim igrama s instrumentima djeca se za vrijeme igranja igara upoznaju s različitim instrumentima. Najčešće se koristi Orffov instrumentarij koji čine različite udaraljke koje se prema svome zvuku dijele na melodijske udaraljke, pod koje svrstavamo zvončiće, metalofon, ksilofon i frule te ritmičke udaraljke pod koje spadaju zvečke, štapići, mali bubanj, daire, triangl i činele.

3.1.1. Glazbeni zid

Cilj igre je da dijete što prije upozna izgled, zvuk i ime svakog instrumenta. Tijek igre: Od 3 plastična stola napravi se „zid“ iza kojih je sakriveno nekoliko instrumenata iz Orffova instrumentarija. Učiteljica ode iza zida i svira jedan instrument, a djeca moraju reći njegovo ime. Kako koje dijete pogodi naziv instrumenta odlazi iza stola i svira drugi instrument prema vlastitom izboru, a druga djeca pogađaju.

3.1.2. *Skriveni instrument*

Cilj igre je da djeca nauče klasifikacije različitih instrumenata (udaraljke, strugalice, limene udaraljke...) te njihova imena.

Na stolove, učiteljica postavi dvadesetak različitih instrumenata. Sva djeca osim jednoga odu do zida i žmire, a to dijete uzme jedan instrument i sakrije ga. Sva druga djeca moraju pogoditi koji instrument od tih dvadesetak nedostaje. Ukoliko djeca ne mogu pogoditi sama, učiteljica im pripomaže postavljajući pitanja, npr. „Jesu li tu sve šuškalice?“ ili „Nedostaje li nam neka strugalica?“ . Tokom igre učiteljica pazi da sva djeca dođu na red za sakrivanje instrumenta.

3.1.3. *Glazbena igra Jesenski vjetar*

Prije igre, učiteljica s djecom razgovara o jeseni, vjetru, šuštanju lišća i zvuku kiše, kako bi se djeca prisjetila i osvijestila što više različitih zvukova iz prirode kojima su okruženi.

Cilj igre je jačanje osjećaja za ritam, tempo i dinamiku te slušanje i percipiranje zvuka različitih udaraljkaških instrumenata.

Jedno dijete koje svira na defu simbolizira vjetar. Sva ostala djeca imaju različite udaraljke i oni simboliziraju listiće.

Vjetar, tj. dijete koje svira na defu određuje tempo i dinamiku. Kada ono svira tiho i sporo, znači da vjetar lagano puše pa se listići, ostala djeca, lagano kreću po prostoriji i također na svojim udaraljkašama sviraju tiho i sporo. Kada dijete na defu počne svirati brzo i glasno, znači da vjetar jako i snažno puše pa se i listići, tj. druga djeca, počinju po prostoriji kretati brzo i svirati glasnije i brže.

3.1.4. *Glazba raspoloženja*

Cilj igre je da dijete poveže tempo i dinamiku sa određenim osjećajima i emocijama.

Pripremljene su kartice sa sličicama emocija- sreća, tuga, ljutnja i ravnodušnost. Dijete izvuče jednu karticu te odlazi sjesti za klavir i svira onako kako mu kartica to kazuje. Ukoliko dijete ne zna kako odsvirati neki osjećaj, učiteljica mu šaptom pomaže navodeći ga pitanjima da sam zaključi kako bi se ta emocija mogla odsvirati. Ostala djeca pogađaju što dijete svira na klaviru te se djeca izmjenjuju ovisno o tome koje dijete pogodi o kojem je raspoloženju riječ.

Djeca su sreću najčešće svirala brzo i veselo, tugu sporo i tiho, ljutnju jako glasno, brzo i nervozno, dok je ravnodušnost bila odsvirana na svega dva tona, polako i bezvoljno.

Slika 6. Djeca pogađaju koja kartica označava koju emociju te glume kako se ponašamo kada se tako osjećamo, kako bi lakše svirali melodiju nakon što izvuku karticu.

Slika 7. Djevojčica se priprema za sviranje prema raspoloženju koju je dobila na izvučenoj kartici.

3.1.5. Glazbena igra *Crvenkapica i vuk*

Prije početka igre, učiteljica postavi dva reda stolica jedan nasuprot drugog te time napravi šumski puteljak. Na puteljak se posloži mnogo vrećica koje simboliziraju šušljivo lišće. Djeca sjede na svojim stolicama. Jedno dijete se izabire uz pomoć brojalice i ono je vuk. Drugo dijete se izabire na isti način i ono je Crvenkapica. Vuk leži blizu kraja puteljka i spava, a Crvenkapici se u ruke daju zvončići i zatim mora proći cijeli šumski put bez da lišće zašuška pod njezinim nogama i bez da zvončići zazveckaju. Ako crvenkapica bude glasna i probudi vuka, on je lovi po prostoriji. Ako

je Crvenkapica dovoljno brza može se spasiti tako da brzo dotrči do svoje stolice i sjedne na svoje mjesto. Ako vuk ulovi Crvenkapicu, on bira koje dvoje djece sljedeći igraju, a ako se Crvenkapica spasi ili prođe puteljkom bez da probudi vuka, ona bira tko igra sljedeći. Učiteljica uvijek potiče da djeca izaberu drugu djecu koja još nisu igrala.

Slika 8. Igranje igre *Crvenkapica i vuk*.

3.1.6. Glazbena igra *Mali orkestar*

U ovoj igri djeca osnuju mali orkestar. Svako dijete dobiva po jednu udaraljku prema vlastitom izboru. Djeca se grupiraju u parove, a jedno dijete je dirigent i dobiva dirigentski štapić. Učiteljica tiho pusti neku skladbu u pozadini, a dirigent pokazuje štapićem koji par svira sljedeći. Ako dirigent želi da svirači sviraju tiho radi sitne pokrete štapićem, a ako želi da sviraju glasno radi velike pokrete štapićem, ako želi da sviraju polagano radi lagane pokrete, a ako želi da sviraju brzo radi brze pokrete štapićem. Cilj je da dirigent pažljivo sluša skladbu i na temelju toga daje znakove, a da svirači pažljivo gledaju dirigenta i njegove oznake.

Dirigent bira dijete koje će slijedeće biti dirigent, a važno je da sva djeca dobiju priliku biti dirigent.

3.1.7. Gore-dolje

U ovoj igri djeca razvijaju svoj sluh procjenjujući ide li određena glazbena fraza uzlazno ili silazno. Učiteljica svira glazbenu frazu, a djeca rukama pokazuju ide li fraza uzlazno ili silazno. Ako fraza ide uzlazno (npr. c, d, e, f, g) djeca dižu ruke visoko u zrak, a ako fraza ide silazno djeca spuštaju ruke uz tijelo.

Slika 9. Igranje igre *Gore-dolje*.

3.2. Glazbene igre za razvoj ritma

„Razvijeno osjećanje ritma pridonosi bržem postizanju automatizacije pokreta djece, jer se povećava brzina izvođenja i preciznost pokreta, a smanjuje umor zbog manje kontrole svijesti.“ (Manasteriotti, 1987: 48)

Glazbene igre za razvoj ritma su igre u kojima dijete uvježbava svoj osjećaj za ritam slušajući različite ritamske figure, ponavljajući zadane ritamske zadatke i osmišljavajući vlastite ritamske fraze. U ritamskim igrama najčešće se koriste ritmičke udaraljke ili se zvuk proizvodi pokretima vlastitog tijela, npr. pljeskanje, stapanje, pucketanje i slično.

3.2.1. Ponavljanje ritma

Cilj ove igre je da djeca pažljivo slušaju zadani ritam te ga ponove u tempu ne praveći pauze.

Djeca i učiteljica sjede u krugu. Učiteljica zada jedan ritam pljeskajući ili svirajući na nekoj udaraljki, a zatim djeca, jedan po jedan moraju ponoviti zadani ritam onako kako je to učiteljica napravila. Veoma je bitno da nema pauze između djece već da ritamska figura glatko teče od jednog do drugog djeteta sve do završetka kruga.

3.2.2. Mali vojniki

Cilj igre je da djeca pažljivo slušaju ritam te ga stupajući ponove. Igra se igra na ispadanje, tj. kada određeno dijete pogriješi ono ispada i pomaže pri zadavanju novog ritma. Dijete koje ostane do kraja igre je pobijedilo i tada je ono proglašeno najboljim vojnikom.

3.2.3 Brzovav

Brzovav je igra za pamćenje i reproduciranje ritamskih motiva. Također u igri djeca imaju mogućnost osmisliti vlastite ritamske figure čime uvježbavaju ritamsku improvizaciju. Igru je napisao Tomerlin (1968) u svojoj knjizi *Muzičke igre, priručnik za nastavnike*.

Prilikom igranja igre djeca se dijele u dvije skupine. Prva šalje, a druga prima brzovave. Nakon otpjevane kitice jedan igrač kucanjem štapića pretvara otpjevanu vijest u brzovav. Zadatak druge grupe je pljeskanjem dlanom o dlan ponoviti primljeni brzovav, a zatim i otpjevati primljenu vijest. U svakoj kitici pjesme djeca se izmjenjuju, a ritmički motiv brzovava se mijenja.

Slika 10. Note glazbene igre *Brzovav*.

Izvor: Tomerlin, 1968; 16

3.3. Glazbene igre za razvoj intonacije i glasa

Glazbene igre za razvoj intonacije su iznimno važne kako bi djeca osvijestila i uvježbala upravljanje i kontroliranje svoga glasa. U tim igrama djeca najčešće pjevaju

sama što zna predstavljati problem sramežljivoj i plašljivijoj djeci, no kroz ove igre oni stječu samopouzdanje i osjećaju ponos nakon što nešto otpjevaju.

Ukoliko je dijete intonativno nečisto prilikom pjevanja, učiteljica ga ispravlja ali na vedar način kako se dijete ne bi sramilo ili osjećalo nelagodno.

3.3.1. Vježbe *Na istom tonu*

„Stručnjaci preporučuju da se prve vježbe za postavu i razvoj glasa provode na istom tonu. (...) Ako jedan te isti ton ponavljamo nekoliko puta, sva slušna aktivnost djeteta usredotočena je samo na taj ton, jer kontrast drugog tona ne postoji i ništa ne odvodi pažnju djeteta od tona koji uzastopno ponavlja.“ (Manasteriotti, 1987: 92)

Učiteljica djeci zada zadatak da oponašaju neko biće, stvar ili pojavu (npr. trubi kao auto), te im zada intonaciju primjerenu njihovim glasovnim mogućnostima. Na početku se najčešće zadaje intonacija na tonu e1. Djeca na početku oponašaju svi u isti glas, a kasnije idu jedan po jedan, kako učiteljica pokaže na koje dijete.

3.3.2. Vježba *Jeka*

Djeca sjednu oko klavira. Učiteljica im odsvira određenu frazu od nekoliko tonova, a dijete ju treba ponoviti. S vremenom fraze postaju sve zahtjevnije i složenije.

3.3.3. Glazbena igra *Raspjevane sličice*

Za ovu igru su potrebne kartice na kojima je nacrtana krivudava crta. Djeca, jedan po jedan, izvlače karticu te pokušavaju otpjevati onako kako linija pokazuje. Ostala djeca stoje kod ploče i kredom crtaju liniju kakvu čuju.

3.4. Glazbene igre za razvoj sluha

Jedan od primarnih zadataka glazbenog odgoja u radu s djecom je razvijanje osjetljivosti sluha. „Muzički sluh je sposobnost razlikovanja i prepoznavanja muzičko-akustičkih odnosa, prije svega visine, jakosti i boje tona, tonskog roda i tonaliteta, ritmičkih i melodijskih odnosa, intervala, dvoglasja i višeglasja.“ (Manasteriotti, 1987: 33) Svrha igara za razvoj sluha je osvijestiti slušanje kod djece, pobuditi interes za zvukove koji ih okružuju te jačati auditivnu pažnju.

3.4.1. Igra tišine

U igri tišine djeca se okupe i sjednu na pod. Učiteljica im kaže da moraju biti jako tihi, a ako žele mogu i zažmiriti. Bitno je da se djeca u potpunosti umire, opuste i osluškuju sve zvukove koji ih okružuju, da pokušaju čuti i one jako udaljene i jako tihe zvukove. Nakon nekog vremena, učiteljica prekida tišinu, a djeca govore što su sve čula.

3.4.2. Čorava baba

Za igru Čorava baba potrebni su povez za oči i glazbena plišana igračka. Na početku, sva djeca sjednu uza zid, jednom djetetu, odabranom uz pomoć brojalice, stavlja se povez preko očiju. Učiteljica zatim odloži glazbenu igračku negdje u prostoriji i navine je. Dijete s povezom, oslanjajući se samo na osjetilo sluha, pokušava pronaći glazbenu igračku. Kada je pronađe, skida povez s očiju, a na redu je drugo dijete. Dijete koje je tražilo igračku zatim samo bira mjesto gdje će staviti igračku i navine je.

3.4.3. Gdje je moj susjed

U ovoj igri postave se dva reda stolica, jedan nasuprot drugome. Stolice predstavljaju ulicu s kućama. Jedna kuća je prazna, tj. jedno dijete se treba vratiti kući oslanjajući se samo na sluh. To dijete ima povez na očima i doziva svoga susjeda koji mu odgovara riječima: „Tu sam!“. Dijete slijedi susjedov glas sve dok ne pronađe svoju kuću i sjedne na prazno mjesto. Nakon toga slijedi novi krug, a djeca se izmijene.

3.5. Pokretne i plesne igre

Pokretne i plesne igre djeci su veoma zanimljive zbog svoje žive dinamike. „Glazbene igre spajaju pjevanje, govor, pokret pa i sviranje u cjelinu. (...) Uz to usklađuje se motorika, a tekstovi pjesama pomažu djeci u govornom razvoju i obogaćuju njihov rječnik.“ (Sarapa-Burić, 200: 2)

3.5.1 Boc-boc

Igra *Boc-boc* najčešće se igra s djecom mlađeg uzrasta, iako je vole i djeca predškolskog i ranog školskog uzrasta stoga se povremeno igra i s njima.

U ovoj igri djeca naprave krug. Jedno dijete je „jež“ i čuči u središtu kruga. Pjevajući pjesmu djeca pružaju ruke prema „ježu“. Kada pjesma završi djeca se razbježe a „jež“ pokušava uhvatiti nekog od djece. Dijete koje je uhvaćeno postaje „jež“.

3. BOC, BOC IGLICAMA

M	C#	A
R	F#	G
D	E	F

KLAVIR
GITARA

Pjesma može završiti riječima "bijel" u raju, "bijel" ili "bijel" do suna, "bijel".
1. varijanta: djeca stoje u krugu i na 1. i 2. frazu bodu rukama oko sebe u metru; ritam treće fraze bodu namazom rukama prema gore, a ritam četvrti fraze prema dolje uz čučanje. Na "bijel" sakriju glavu među rukama (ili čučaju tek na zadnjoj pozici). Ova je varijanta za napuhane djeca bolja od druge varijante.
2. varijanta: jedno dijete je u središtu, a ostala djeca bodu prema njemu u metru, na kraju se razbježe a dijete koje je bilo u središtu ih lovi, a središnji ih lovi.

Hrvoje Gospodnetić i Felix Spiller - Dječje igre u pjevanju

Slika 11.

Note glazbene igre *Boc, boc iglicama*.

Izvor: Gospodnetić H., Spiller F. (2002: 7)

3.5.2. Štrumpfovi

U ovoj igri postoje tri uloge- štrumpfovi, Gargamel i Azriel. Štrumpfovi se uhvate za ruke i naprave krug. Gargamel se nalazi u središtu kruga žmireći s rukama preko očiju, a Azrijel se nalazi s vanjske strane kruga i kreće se u suprotnom smjeru od štrumpfova. Štrumpfovi pjevaju pjesmicu na poznatu melodiju iz crtića Štrumpfovi. Tekst glasi: „La-la, la-la, la-la, pjevajmo sad svi, la-la, la-la, la-la, štrumpfaj s nama ti.“ Kada pjesma završi, štrumpfovi stanu, a Azriel dotakne jednog od štrumpfova i tada on mora pozvati Gargamela. Gargamel na temelju glasa treba pogoditi koji ga štrumpf zove. Kada pogodi smije početi gledati i mora uloviti tog štrumpfa. U hvatanju mu pomaže i Azriel. Kada je dijete ulovljeno, postaje Gargamel i sam izabire svog pomoćnika Azriela.

Slika 12.

Igranje igre *Štrumpfovi*.

3.5.3. Medo i djeca (u praksi Maša i medo)

U knjizi Dječje igre s pjevanjem uz pratnju klavira i/ili gitare autora H. Gospodnetić i F. Spillera (2002.) igra se zove *Medo i djeca*, ali zbog trenutno popularnog crtića, djeca ovu igru igraju pod nazivom *Maša i medo*. Za ovu igru se koristi jedan hula-hop koji predstavlja medin brlog. Jedno dijete je medo, a ostala se uhvate za ruke, naprave krug i kruže oko brloga pjevajući pjesmu *Medo i djeca* u kojoj je učiteljica izmijenila tekst, stoga djeca prilikom pjevanja, umjesto riječi „djeca“, izgovaraju ime „Maša“. Tekst pjesme glasi: „Berem, berem jagodice, berem, berem gljivice, u brlogu medo sjedi i ljutito Mašu gledi.“ Na zadnji slog sva se djeca razbježe, a medo treba uhvatiti nekog od njih.

2. MEDO I DJECA

LA	H
SO	A
FA	G
MI	Fis
RE	E
DO	D

Na zadnji slog sva se razbježe i medo uhvati nekog od njih.

Slika 13.

Note glazbene igre *Medo i djeca*.

Gospodnetić H., Spiller F. (2002: 24)

3.5.4 Ide maca oko tebe

Ova je igra iznimno popularna stoga postoji mnoštvo različitih verzija igranja. Djeca sjede u krugu i žmire, jedno dijete je maca i u ruci nosi malenu spužvastu lopticu. Na kraju pjesmice maca iza nečijih leđa stavi lopticu. Kada dijete koje ima lopticu otkrije da je kod njega loptica, maca ga kreće loviti u krug. Ako dijete oprči cijeli krug i sjedne na svoje mjesto bez da je uhvaćeno, spasilo se. Bez obzira da li je maca uhvatila dijete ili ne, ono sljedeće postaje maca.

The image shows a musical score for the song '9. IDE MACA OKO TEBE'. It includes a vocal line with lyrics, a piano accompaniment (KLAVIR), and a guitar accompaniment (GITARA). The score is in 2/4 time and G major. The lyrics are: 'I - de ma-ca o - ko te-be, pa-ti da se ne o - gje-be, ču-vaj mi-je rep, ne-moj bi - ti sljep, a - ko bi-del sljep, ot-pas-će ti rep!'. The score is numbered 1 through 6. At the bottom, there is a small text box with additional information: 'Djeca čule u krugu (ili stolu, stolu, kreću se, a mogu i šmiriti), a oko kola ide maca i nosi rep (maramicu). Na kraju pjesme maca baca rep jednom djetetu u kolu (ili ga doka, ili spusti na rame djeteta ili na nogu). To dijete uzme rep i ide na drugu stranu od maca oko kruga ili maca lovi to dijete. Postoji mnoštvo varijanti ove igre zbog njene velike popularnosti. Valno je počeo valjeti koja varijanta djeca igraju ili, ako je djeca pjevaju, kolikih se samo na jednoj varijanti. Naime, nije svakodnevno hoke i djeca počeli tražiti usred pjevanja (čime se obično prekida pjevanje) ili će pričicati svjetak pjevanja i tek onda spustiti rep. Irena Gropušević i Felja Spiller - Dječje igre s pjesmama 31.'

Slika 14.

Note glazbene igre *Ide maca oko tebe*.

Gospodnetić H., Spiller F. (2002: 31)

3.5.5. Crna kraljica

Igra *Crna kraljica* povezuje ritam i pokret. Jedno dijete je Crna kraljica i stoji uza jedan od zidova učionice okrenuta leđima drugoj djeci. Druga djeca stoje nasuprot nje uza drugi zid. Crna kraljica izgovara riječi: „Cr-na kra-lji-ca jen', dva, tri!“ i u isto vrijeme štapićima kuca ritam. Za to vrijeme djeca se kreću prema Crnoj kraljici. Kada Crna kraljica izgovori i otkuca ritam, naglo se okreće, a dijete koje je vidjela u pokretu vraća se na početak. Dijete koje prvo dođe do Crne kraljice, postaje Crnom kraljicom.

3.5.6. Forte-piano

Kako bi djeca ovladala glazbenim pojmovima za dinamiku igra se igra *Forte-piano*. Na početku se igra na način da kada učiteljica kaže „forte“ sva djeca uspravno stoje, a kada kaže „piano“, svi čučnu. Kasnije se umjesto govora

upotrebljava pljeskanje dlanom o dlan ili kucanje štapićima što od djece zahtjeva potpunu koncentraciju i pažljivo slušanje. Kada učiteljica pljesne glasno, djeca stoje, a kada učiteljica pljesne tiho, djeca čučnu. Igra se igra na ispadanje, a dijete koje ostane posljednje je pobjednik.

Slika 15.

Igranje igre *Forte-piano*.

4. POČETNIČKI SOLFEGGIO

Početnički solfeggio je program u kojem djeca najstarije dobne skupine uče osnove glazbene pojmove s područja solfeggia, kao što su crtovlje, violinski i bas ključ, note, glazbena abeceda i solmizacija, pojmove povišilica i snizilica, itd. te se na taj način pripremaju za upis u glazbenu školu.

Prvi sat u tjednu, obrađuje se određena glazbena cjelina, npr. glazbena abeceda.

Drugi sat u tjednu uvijek se održava „Kviz za notoznalce“ sa različitim glazbenim zadacima u kojima djeca moraju primijeniti znanje usvojeno na prvom satu. Djeca s najboljim rezultatima dobivaju štambiljč.

Slika 16.
 Primjer kviza za početnički solfeggio.
 Djeca trebaju ključ i ime svake note.

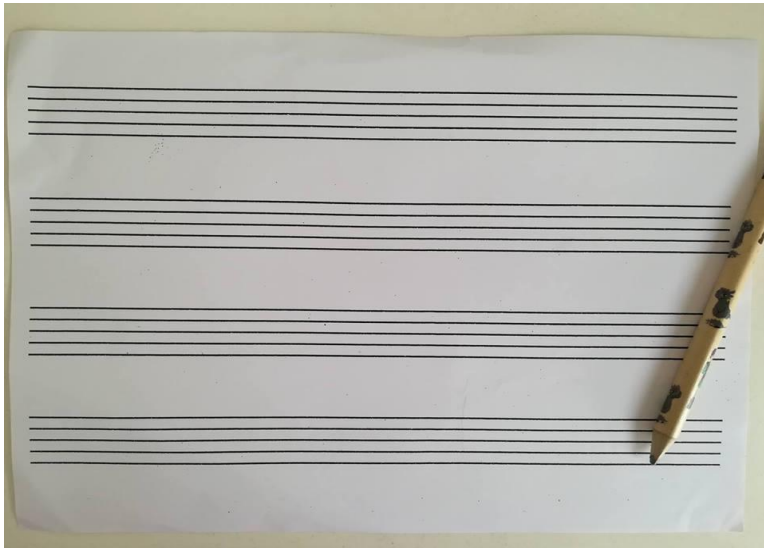

Slika 17.
 Djevojčica dobiva štambilj nakon uspješno odrađenog kviza.

4.1. Crtovlje

Djeca se uz pomoć priče koju smisli učiteljica upoznaju s notnim crtovljem, tj. kućicom za note. Uče da crtovlje ima pet crta i četiri praznine.

Jedan od zadataka koji djeca dobivaju jest da u veliko crtovlje koje su dobili od učiteljice, nacrtaju neki simbol pazeći na mjesto gdje će ga smjestiti. Znak ne smije biti preveliki i zauzeti dvije kućice.

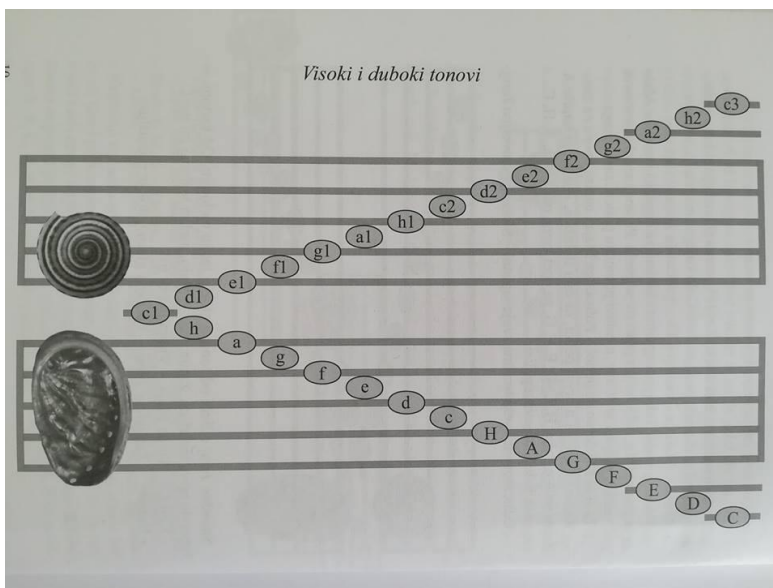

Slika 18. Notno crtovlje

Prikaz uvećanog notnog crtovlja u koje djeca pišu prilikom učenja početničkog solfeggia.

4.2. Ključevi

Djeca se upoznaju s violinskim i bas ključevima na način da se spoje dva crtovlja te se od c1 kreće prema visokim i dubokim tonovima simetrično. Zatim se prvo radi na tome da djeca dobro nauče čitati sve note u violinskom ključu, a tek u osnovnoj školi savladavaju bas ključ.

Slika 19. Prikaz notnih crtovlja.

Morski simboli predstavljaju violinski i bas ključ.

Petrović T. (2012; 10)

4.3. Visina nota

Djeca na početku slušno najbolje razlikuju visoke i duboke tonove, a tokom kasnijeg rada uvodi se i treći ton srednje visine. Za savladavanje visine tonova često je korištena igra *Gore-dolje*.

Prilikom učenja grafičkog prikaza nota i glazbene abecede, djeca na početku dobivaju isprintana crtovlja od učiteljice iz razloga što je djeci teško pisati u sitna

crtovlja kakva su u kupovnim kajdankama. Note se ispisuju različitim bojama, a svaka boja označava jedno slovo glazbene abecede. Također igraju se i razne igre u kojima svako dijete predstavlja određeno slovo abecede te na taj način ponavljaju i pamte sva slova.

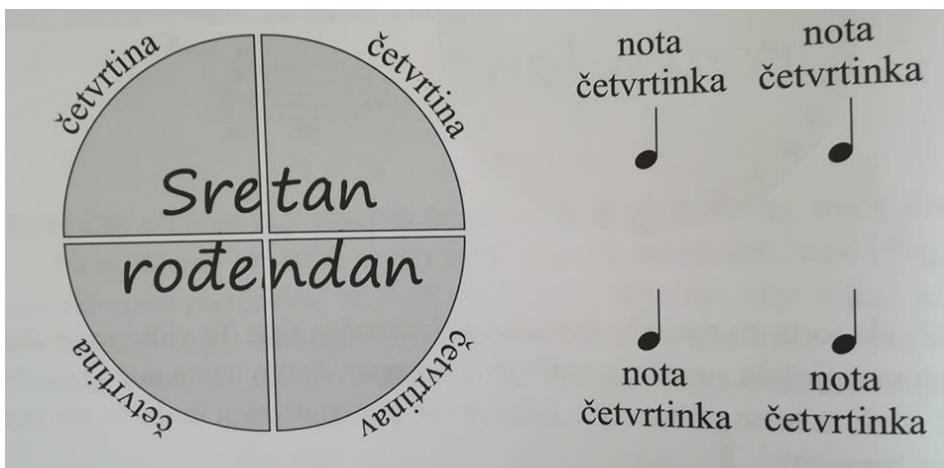
4.4. Trajanje nota

Na početku učenja trajanja i ritamskih figura nota, djeci se daju brojalice koje umjesto notnih oznaka imaju različite simbole, poput malih čovječuljaka iz knjige *Glazbeni vrtić*.

Nakon što djeca savladaju kucanje ritma preko simbola, počinju se učiti note: cijela nota, polovinka, četvrtinka i osminka. Kako bi djeci bilo lakše razumjeti trajanje i odnose trajanja jedne note naspram druge, učiteljica djeci objašnjava grafički uz pomoć kruga „torte“, koju dijeli na više manjih komada. Prvo na pola, a zatim na četvrtine. Djeca tada dobivaju razne ritamske zadatke kako bi ovladala naučenim znanjem.

Kada ovladaju tim notama uvodi se i nota osminka.

Slika 20. Primjer podjele note na manje notne vrijednosti.

Perović T. (2012; 16)

4.5. Dinamika

Dinamiku djeca kreću obrađivati još u najranijoj dobi kroz razne glazbene igre kao što je npr. igra *Forte-piano*.

Jedna od vježbi za dinamiku je i vježba *Šarene note*. Na početku se odredi boja tihih nota, a zatim i boja glasnih nota, npr. tihe note su plave, a glasne note su crvene.

Zatim se svakom djetetu daje papir s crtovljem i flomasteri u te dvije boje. Učiteljica im na klaviru svira ton po ton, a oni ovisno o tome koliko je ton bio glasan pišu notu crvenom ili plavom bojom. U toj vježbi djeca osim sluha i osjećaja za dinamiku, jačaju i finu motoriku te uvježbavaju pisanje nota.

5. NASTUPI I PROJEKTI

Tematski koncerti održavaju se često kako bi djeca pokazala obitelji, prijateljima i jedni drugima međusobno što su naučili i uvježbali, ali i oslobodili se straha od javnog nastupa i treme te osjećali ugodno na pozornici i pred publikom. Na koncertima djeca pjevaju, plešu, glume igrokaze, recitiraju i sviraju instrumente.

Tematski koncerti se održavaju povodom svih značajnih događaja u godini poput Svetog Nikole, Božića, maškara, Valentinova, Uskrsa i završetka školske godine ali također osmišljavaju i vlastite tematske koncerte. Jedan od posebno upečatljivih koncerata bio je koncert pod nazivom *Mali Mozarti* na kojemu su djeca i svi učitelji koji su sudjelovali u programu bili obučeni poput Mozarta. Djeca su odglumila predstavu, a izvodila su se Mozartova djela.

Eko koncert bio je posvećen očuvanju prirode i okoliša. Izvodile su se pjesme ekološkog karaktera, a sviralo se na instrumentima izrađenim od različitog otpada koji su prikupili u dogovoru s roditeljima. Cilj je bio da se potakne djecu, ali i publiku na očuvanje prirode, štednju struje i vode, reciklažu, pješaćenje umjesto vožnje automobilom i druge načine čuvanja našeg planeta. *Eko koncert* održali su dva puta, jednom u Virovitici, a drugi puta u Pitomači.

Koncert *Glazba iz crtića* bio je jedan od djeci najdražih tematskih koncerata. Izvodili su glazbu iz popularnih crtića kao što su Štrumpfovi, Leteći medvjedići, Graškograd i mnogi drugi, a na koncert su došli i posebni gosti, maskota Micky Mousa i Zekoslava Mrkve koji su se ostatak večeri družili, pjevali i plesali sa djecom.

Na kraju svake školske godine, održava se i završni koncert na kojemu nastupaju sva djeca iz glazbene igraonice te po završetku koncerta dobivaju svoje diplome za marljivi i vrijedan rad tokom cijele školske godine.

5.1. Mjuzikli

U veljači 2016. godine, glazbena igraonica imala je premijeru svog prvog mjuzikla pod nazivom *Božićna igračka*. Mjuzikl je autorsko djelo učitelja klavira glazbene škole, Perice Mihaljevića. Priča govori o djevojčici Kiari i njezinom

Božićnom poklonu, glazbenoj igrački. Djeca su pjevala, plesala, svirala i glumila, a sve to pod vodstvom učiteljice Ane Filipović i glasovirskom pratnjom učitelja Perice Mihaljevića.

Osim ovog mjuzikla, igraonica je održala još jedan manji mjuzikl sljedeće godine, pod nazivom *Božićni darovi* čiji je tekst napisala autorica Suzanne Lieurance.

5.2. E.B.M. Projekt

Projekt *Erasing Borders with Music*, tj. *Uklanjanje granica glazbom* projekt je triju škola. Glazbene škole Jan Vlašimsky Virovitica, Osnovne škole Vladimir Nazor Virovitica i Miroslav Krleža Pécs. „Projektna ideja temelji se na zajedničkoj suradnji s prekograničnom školom iz Pečuha. Ovim projektom mladi ljudi, posebice školska djeca imaju veliku priliku izgraditi novi oblik zajedničkog obrazovanja i dvojezičnosti kroz plesanje, igranje, pjevanje, igranje instrumenata, izlet i mnoge druge načine povezivanja hrvatskog i mađarskog naroda.“ (*Erasing Borders with Music, 2017.-2018.*¹⁾)

U sklopu projekta sa učenicima glazbene igraonice, 16. svibnja 2018. godine, održana je radionica na kojoj su djeca učila teorijska i praktična znanja o glazbi. Radionica je privukla preko 50 djece, a program su vodile profesorica Lidija Šunk Kozjak i učiteljica Dijana Sulimanac. Na kraju radionice u koncertnoj dvorani glazbene škole Jan Vlašimsky održan je i završni koncert na kojemu su djeca pokazala stečeno znanje.

5.3. Dječji međunarodni festival *Kukuriček*

Dječji međunarodni festival *Kukuriček* održava se u Đurđevcu od 2003. godine, svake godine povodom Dana grada Đurđevca, a prikuplja djecu u starosti do 14 godina iz cijele Hrvatske. Djeci se dodjeljuje razne nagrade prema procjeni ocjenjivačkog tima koji čine glazbenici kao što su Arsen Dedić, Hrvoje Hegedušić i ostali. (*Kukuriček, Međunarodni dječji festival, 2018.*²⁾)

Glazbena igraonica sudjelovala je na festivalu 4 godine za redom i postigla dobre rezultate. Tekstove svih pjesama s kojima su nastupili napisala je Ljiljana Tonček, a aranžman je napisao nastavnik glazbene škole Dean Premrl.

¹ OŠ Vladimir Nazor, *Erasing Boedsers with Music, 2017-2018.*, URL: <http://ebm.com.hr/hr/opis-projekta/1/> (26.5.2018.)

² *Kukuriček, Međunarodni dječji festival, 2018.*, URL: <http://kukuricek.com/o-festivalu/> (26.2.2018.)

2013. godine nastupili su pjesmom *Jedna nota mala*. Pjesmom su postigli veoma visoki plasman i osvojili čak tri prve nagrade. Nagradu za najbolju glazbu, nagradu za najbolji aranžman i prvu nagradu publike.

Također, za pjesmu *Jedna nota mala* snimljen je i spot koji se visoko plasirao na top listi *Dječje televizije*.

2014. godine pjesmom *Igra vjetra* igraonica je osvojila dvije prve nagrade. Nagradu za najbolji tekst i prvu nagradu publike. Za pjesmu je također snimljen i spot.

2015. godine igraonica je pjesmom *Zagonetka*, osvojila prvu nagradu publike.

2016. godine, djeca su svojom izvedbom pjesme *Riječi*, ponovno oduševili slušatelje te osvojili prvu nagradu publike.

5.4. Belišćanski dječji festival Vedrofon

Belišćanski dječji festival *Vedrofon* prikuplja djecu iz cijele Hrvatske a osmišljen je 2014. godine u zajedničkoj organizaciji Grada Belišća, Turističke zajednice grada Belišća i Centra za kulturu Sigmund Fomberg. (Grad Belišće, Službena stranica Grada Belišća, 2017.³)

Igraonica je na festivalu sudjelovala četiri godine za redom i osvojila mnoge nagrade. Na *Vedrafonu* se, uz pjesme s kojima se predstavljaju, tradicijski pjeva i pjesma *Vedro pjevajmo* koju, kao posljednju pjesmu na festivalu, izvode svi zborovi zajedno.

2014. godine natjecali su se s 4 pjesme i osvojili zlatni listić, odnosno prvu nagradu žirija.

2015. godine sudjelovali su sa dvije pjesme čiji je tekst napisala Ljiljana Tonček a aranžman nastavnik Dean Premrl te osvojili bijeli belišćanski listić, nagradu za najbolju novu skladbu, te nagradu za najbolji scenski nastup.

2016. godine pjevali su pjesme *Kaubojski slučaj* i *Maestro Din-Don* čiji je tekst i glazbu napisao nastavnik Perica Mihaljević, a aranžman nastavnik Dean Premrl, te su osvojili zlatni belišćanski listić.

2017. godine sudjelovali su pjesmama *Što mi je u glavi* i *Ključić sreće* čiji je tekst napisala Ljiljana Tonček a aranžman Dean Premrl. Solistice su bile Julija Tomljanović i Lea Dalpont, a igraonica je osvojila nagradu za najbolju solistički izvedbu.

³ Grad Belišće, Službena stranica Grada Belišća, 2017., URL: <https://www.belisce.hr/vedrofon/> (20.5.2018)

2018. godine, *Vedrofon* se održao 20. svibnja, a djeca su se predstavila pjesmama *Riječi* i *Zagonetka* čije je riječi napisala Ljiljana Tonček, a aranžman Dean Premrl, te su svojom izvedbom osvojili 2. mjesto.

Slika 21. Učiteljica i djeca sa osvojenom 2. nagradom na 5. Dječjem festivalu *Vedrofon* u Belišću.

Izvor: Facebook, Glazbena igraonica GŠ Jan Vlašimsky.⁴ (20.5.2018.)

5.5. Dječji festival *Mali Split*

Mali Split, dječji je festival koji okuplja djecu iz Hrvatske ali i okolnih zemalja kao što su: Švicarska, Izrael, Crne Gora, Bosna i Hercegovina, Vojvodina, Makedonija, Italija, Poljska ... te se dijele prigodne nagrade. (Mali Split, 2017.⁵)

Tekst svih pjesama kojim je igraonica nastupila na festivalu napisala je Ljiljana Tonček, a aranžman nastavnik Dean Premrl.

2016. godine glazbena igraonica na splitskom se festivalu predstavila pjesmom *Putujemo* te osvojili plaketu svetog Duje.

2017. godine nastupali su pjesmom *Putovanje jedne kapljice* te osvojili nagradu za najbolju glazbu.

⁴ Facebook, Glazbena igraonica GŠ Jan Vlašimsky, URL: <https://www.facebook.com/Glazbena-igraonica-G%C5%A0-Jan-Vla%C5%A1imsky-Virovitica-872644089464594/> (20.5.2018.)

⁵ Mali Split, 2017., URL: <http://www.malisplit.hr/> (26.5.2018.)

Slika 22. Dio nagrada sa dječjih festivala.

5.6. Nosač zvuka *Jedna nota mala*

2015. godine glazbena igraonica snimila je i svoj prvi nosač zvuka pod nazivom *Jedna nota mala* na kojemu se nalazi 8 pjesama i 8 matrica za pjesme: *Jedna nota mala*, *Žaba Raba*, *Želimo znati*, *Pjesma gradu*, *Šetnja*, *Zagonetka*, *Igra vjetra* i *U snovima*. U 6 od 8 pjesama, autorica teksta je Ljiljana Tonček, a uz nju tu su još i Svetlana Relić, Edita Braje i Darko Braje. Autor glazbe i aranžmana je nastavnik Dean Premrl. Igraonica je održala dvije promocije, jednu u Virovitici, a drugu u Pitomači, te su svojim pjesmama privukli mnoge slušatelje.

Slika 23. Prvi nosač zvuka glazbene igraonice pod nazivom *Jedna nota mala*.

6. ZAKLJUČAK

Glazba je oduvijek bila sastavni dio života ljudi, stoga je važno njegovati, odnos između čovjeka i glazbe, od samih početaka, a djeci omogućiti da istražuju zvukove oko sebe, igraju se glazbenim instrumentima, isprobavaju svoje glasovne mogućnosti i izražavaju se pokretom i plesom. Glazbena igraonica savršeno je mjesto koje spaja sve te aktivnosti. Djeca mogu ispuniti sve svoje glazbene želje i potrebe, steći nova znanja i iskustva te jačati svoj sluh i osjećaj za ritam. Kroz pažljivo i pravilno odabrane sadržaje, materijale, igre i vježbe, djeca uživaju u učenju te postižu odlične rezultate na festivalima i natjecanjima čime se jača njihovo samopouzdanje te uspješno prevladava strah od javnog nastupa i trema.

Brojalice i pjesme uče se tokom cijele godine te se izvode prilikom igranja različitih glazbenih igara i na nastupima. Glazbene igre dijele se u nekoliko kategorija- glazbene igre s glazbenim instrumentima, u kojima djeca ovladavaju osnovnim znanjima o instrumentima, glazbene igre za razvoj ritma u kojima djeca savladavaju različite ritamske figure te povezuju ritam i pokret u jednu cjelinu, glazbene igre za razvoj intonacije i glasa omogućuju razvoj glasovnih sposobnosti kod djece, a u glazbenim igrama za razvoj sluha, djeca slušaju zvukove u okolini te razvijaju svoj sluh. Pokretne i plesne igre povezuju glazbu i pokret, a djeca razvijaju svoj sluh, glasovne sposobnosti i motoriku.

Kroz posebno organizirane projekte, u suradnji sa drugim učiteljima i učenicima u školi, djecu se upoznaje sa instrumentima te im se pruža mogućnost da probaju svirati instrument, što je od posebne važnosti za djecu u najstarijoj skupini koja se pripremaju za upis u prvi razred glazbene škole. Sa najstarijom skupinom, provode se i satovi početničkog solfeggia kako bi se djecu upoznalo s osnovnim pojmovima iz solfeggia te na taj način pripremilo na polazak u glazbenu školu.

Uz navedene aktivnosti koje se već provode, bilo bi dobro djeci uvesti više projekata na kojima bi oni imali priliku iskazati svoje ideje, te uz pomoć učiteljice osmisliti vlastiti mjuzikl ili predstavu. Na taj način djecu bi se dodatno poticalo na kreativno razmišljanje i iznošenje vlastitih kreativnih ideja.

LITERATURA:

KNJIGE:

- Gospodnetić H., Spiller F. (2002). *Dječje igre s pjevanjem uz pratnju klavira i/ili gitare*, Edicije Spiller-Zagreb.
- Manasteriotti V. (1987). *Muzički odgoj na početnom stupnju*, Školska knjiga, Zagreb.
- Manasteriotti V. (1990). *Zbornik pjesama i igara za djecu*, priručnik muzičkog odgoja, Školska knjiga, Zagreb.
- Marić Lj., Goran Lj. (2013). *Zapjevajmo radosno, Metodički priručnik za odgojitelje, studente i roditelje*, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb.
- Peth M., (2007). *Zlatno doba brojalice*, Alinea, Zagreb.
- Petrović T., (2012). *Maja, Juraj i zlatna ribica*, Hrvatsko društvo glazbenih teoretičara, Zagreb.
- Sarapa-Burić K. (2003). *Eci-Peci-Pec – dječje brojalice, popijevke i igre*, IBIS grafika, Zagreb.
- Tomerlin V. (1968). *Muzičke igre, priručnik za nastavnike*, Zagreb, Školska knjiga.

MREŽNI IZVORI:

- Erasing Boedsers with Music, Osnovna škola Vladimir Nazor (2017-2018.),
URL: <http://ebm.com.hr/hr/opis-projekta/1/> (datum posjeta: 26.5.2018.)
- Facebook, Glazbena igraonica GŠ Jan Vlašimsky,
URL: <https://www.facebook.com/Glazbena-igraonica-G%C5%A0-Jan-Vla%C5%A1imsky-Virovitica-872644089464594/> (datum posjete: 29.5.2018.)
- Glazbena škola Jan Vlašimsky, Virovitica (2018.),
URL: <https://www.vlasimsky.hr/povijest/> (datum posjeta: 20.5.2018.)
- Grad Belišće, Službena stranica Grada Belišća (2017.),
URL: <https://www.belisce.hr/vedrofon/> , (datum posjete:26.5.2018.)
- Kukuricek, Međunarodni dječji festival (2018.),
URL: <http://kukuricek.com/o-festivalu/> (datum posjeta: 26.5.2018.)
- Mali Split (2017.),
URL: <http://www.malisplit.hr/> (datum posjete 28.5.2018.)

7. SAŽETAK

Glazbena igraonica Jan Vlašimsky u Virovitici s radom je započela 2008. godine s malom grupom djece. Ljubav prema glazbi svakodnevno je rasla a broj djece se povećavao.

Od samog početka rada, naglasak se stavljao na razvijanje glazbenih sposobnosti od najranije dobi. Kroz dobro organizirane *glazbene aktivnosti*, maštovito osmišljene *glazbene igre* i kontinuirani rad, djeca uvježbavaju razne *pjesme i brojalice*, uče znanja iz područja *početničkog solfeggia* te razvijaju osjećaj za *estetsku vrijednost glazbe*. Djeca aktivno sudjeluju u svim aktivnostima, međusobno surađuju, sviraju, igraju se, pjevaju i plešu čime se uz razvoj glazbenih sposobnosti, jača i sposobnost rada u skupini, poštivanje reda i ostvaruje povjerenje između djece te povjerenje između djece i učiteljice.

Kvalitetu svoga rada, pokazuju sudjelovanjem na koncertima, raznim manifestacijama i festivalima gdje su postigli izvrsne rezultate te osvojili mnogobrojne nagrade.

Ključne riječi: *estetska vrijednost glazbe, glazbene aktivnosti, glazbene igre, glazbene sposobnosti, pjesme i brojalice, početnički solfeggio,*

7. SUMMARY

The music preschool Jan Vlasimsky in Virovitica was founded in 2008 and started its work with a small group of children. Passion towards the music was growing on daily basis as it was the number of children in the class.

From the start, the focus was on the development of the *musical skills* from the early age. Through well organised *musical activities*, creativity and creative *musical games* and continuous practice, children learn to sing and count and they even get introduced to a very *beginning of solfeggio*. That enhances their development in interpreting *musics' aesthetic value*. Children actively participate in all activities, interactively learn how to play the instruments through playing, singing and dancing. The development of musical skills further advances their social skills and also increases the respect for rules and regulations and also trust between children and the teachers.

The quality of their work is evident in taking part in playing at the concerts, manifestations and festivals where they received admirable results and won many prizes.

Keywords: *aesthetic value of music, beginners solfeggio, musical activities, musical games, musical skills, singing*